

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ АСПЕКТИ «ОДІССЕЇ» ГОМЕРА

Анотація

Актуальність статті полягає в значущості досліджуваного твору Гомера, його включенні до шкільної програми з зарубіжної літератури та популяризованості образу головного героя в мистецтві, що обумовлює важливість правильного сприйняття і осмислення твору молоддю. **Мета** статті – всебічний аналіз образу Одиссея. Відповідно **завданнями** статті є висвітлення багатогранності образу Одиссея, його розгляд як архетипічного персонажа античної культури; простеження змін до сприйняття цього образу в різні культурні епохи.

Результати. У статті доведено, що образ Одиссея є складним і суперечливим архетипом, який поєднує героїчні та негативні риси й відображає особливості світогляду різних культурних епох.

Для глибшого розуміння характеру Одиссея застосовується архетипний аналіз, зокрема концепція обманщика, введена в науковий дискурс антропологом Полом Радіном. У цьому контексті Одиссей розглядається як амбівалентна фігура, яка поєднує творчі та руйнівні риси, здатність до обману та підступності зі здатністю любити та жагою до знань.

Висновки. Отже, образ Одиссея є складним та суперечливим архетипом, який поєднує героїчні та негативні риси, відображаючи світогляд різних культурних епох.

Ключові слова: *Одіссей, архетип, трикстер, античний, мудрість, хитрість.*

V. Oriekhov. MORAL AND ETHICAL ASPECTS OF HOMER'S «ODYSSEY»

Abstract

The **relevance** of the article lies in the significance of the analyzed work by Homer, the popularity of the protagonist's image in art, and the inclusion of this masterpiece in the school curriculum for world literature, which necessitates its proper perception and comprehension by the youth.

The **aim** of the article is a comprehensive analysis of the character of Odysseus.

Accordingly, the **objectives** are to highlight the multifaceted nature of Odysseus's image, to examine him as an archetypal character of ancient culture, and to trace the shifts in the perception of this image throughout different cultural eras.

Results. The article proves that the image of Odysseus is a complex and contradictory archetype that combines heroic and negative traits, reflecting the worldviews of various cultural periods.

The research analyzes Odysseus's primary character traits, including courage, wisdom, curiosity, devotion to his homeland and family, as well as his diplomacy and leadership qualities. It is demonstrated that Odysseus emerges not only as a brave warrior and experienced mariner but also as a wise strategist, whose contributions were instrumental to the Greek victory in the Trojan War. Simultaneously, the article underscores that alongside these positive traits, the hero possesses contradictory qualities – cunning, deceit, vindictiveness, and cruelty – which render his character ambiguous.

To achieve a deeper understanding of Odysseus's character, an archetypal analysis approach is applied, specifically the trickster concept introduced to scholarly discourse by anthropologist Paul Radin. In this context, Odysseus is viewed as an ambivalent figure who combines creative and destructive traits, a capacity for deception, and guile with the ability to love and a thirst for knowledge.

Special attention is given to the evolving perception of Odysseus across different historical eras. While in Antiquity the hero was perceived as the personification of courage and the quest for worldly knowledge, in Medieval culture – most notably in Dante Alighieri's *Divine Comedy* – his image receives a more critical interpretation through the moral lens of Christian ethics.

Conclusions. Consequently, the article concludes that the image of Odysseus is a complex and contradictory archetype that blends heroic and negative traits, reflecting the worldviews of diverse cultural epochs.

Keywords: *Odysseus, archetype, trickster, ancient, wisdom, cunning.*

Вступ

Твір «Одіссея» є своєрідним продовження безсмертної «Іліади» – одного з шедеврів Античності, що увійшов до золотого фонду світової літератури, яким і досі захоплюються читачі з усього світу. Як «Іліада», так і «Одіссея» і на сьогодні стають джерелом для сюжетів у різних видах мистецтва: кіно, театру, музики тощо.

Образ Одіссея, на нашу думку, є одним із найскладніших в античній літературі. Його вивчення слід проводити в аспекті дослідження архетипу доби Античності. З огляду на значущість «Одіссеї» як твору, що витримав випробовування часом питання поглибленого вивчення його образу є *актуальним*.

Постановка проблеми. Вивчення образу Одиссея є фундаментальним для розуміння не лише античної літератури, а й усієї західної культури. Це образ першого «героя нового типу» в історії літератури, який перемагає не лише фізичною силою, а насамперед інтелектом і витримкою. Одиссей уособлює перехід від грубої сили до «хитромудрості». Він доводить, що розум, дипломатія та ораторське мистецтво є потужнішою зброєю, ніж меч. Це робить його образ актуальним для сучасної людини, де інтелектуальні здібності цінуються понад усе.

Вивчення «Одіссеї» на сьогодні відбувається в різних ракурсах: окрім загального розгляду сюжетно-тематичних особливостей твору як здобутку античної літератури, вивчається крізь призму безперервної ініціації, характерної як для персонажів античної літератури (Реутова, 2018), так і в контексті вивчення трансформацій гомерівських мотивів «Одіссеї» в європейській літературі XX ст. (Якубовська, 2002).

Метою дослідження стане спроба виявлення цілісного образу Одиссея, завданнями – простеження ключових рис образу цього героя, аналіз ставлення до нього як сучасників Гомера, так і людей з інших епох.

Відповідно *завданнями* статті є висвітлення багатогранності образу Одиссея, його розгляд як архетипного персонажа античної культури; простеження змін до сприйняття цього образу в різні культурні епохи.

Методи дослідження

Методологічну основу дослідження становлять культурно-історичний та компаративний підходи, що дають змогу комплексно осмислити образ Одиссея як багатогранний феномен античної культури та простежити його інтерпретацію в різні історичні епохи. Важливим методологічним орієнтиром є концепція архетипу

трикстера, яка дозволяє розглядати образ героя як амбівалентний, поєднаний із творчими й руйнівними рисами.

У процесі дослідження використано також низку загальнонаукових і спеціальних літературознавчих методів. Так, метод аналізу та синтезу застосовано для виявлення основних рис характеру Одіссея та їх узагальнення у цілісну характеристику образу героя. Герменевтичний метод дав змогу інтерпретувати зміст і символіку поеми «Одіссея», а також розкрити художні особливості створення образу героя у контексті античного світогляду.

Крім того, застосовано порівняльно-типологічний метод, який дав можливість зіставити трактування образу Одіссея в різних культурних і літературних традиціях, а також визначити його місце у розвитку європейської літературної традиції.

Результати і дискусії

Одісей є одним із найпотужніших архетипних образів у світовій культурі, що втілює багатогранність людської натури. Його постать виходить далеко за межі давньогрецького епосу, стаючи універсальною моделлю поведінки та світосприйняття. Одісей уособлює людину-мандрівника на шляху пошуку істинного «Я». Його подорож це не лише шлях додому на Ітаку, а й метафора внутрішнього розвитку та подолання життєвих перешкод.

Якщо розглядати на образ Одіссея поверхово, звернувшись до інтерпретації цього образу в кіноіндустрії, загальних його оглядах в інтернетних стаття тощо, то можна отримати загалом позитивний образ героя, який відданий своїй Батьківщині Ітаці, своїй дружині Пенелопі, безстрашний мореплавець і здібний ватажок. Йому притаманні лише деякі незначні недоліки на зразок марнослівства, що майже не шкодить загальному образу,

оскільки робить його не ідеальним, а «більш живим», наближеним до звичайної людини. Проте такий підхід є хибним і не враховує всієї складності, багатогранності цього персонажа.

Хто ж він насправді? Згідно міфології, Одиссей – син Лаерта, цар острова Ітака. Він має дружину Пенелопу та сина Телемаха.

Переконливою характеристикою образу головного героя поеми Гомера «Одісея» є її сюжет, який розкриває чимало позитивних рис, спільних для багатьох героїв давньогрецької міфології. Його образ символізує невгамовну жадобу до знань та нових вражень. Одиссей – це архетип дослідника, який прагне побачити світ і випробувати межі людських можливостей. Водночас він є відважним воїном, який неодноразово проявляв свою хоробрість під час Троянської війни. Як і інші видатні герої троянського епосу, наділений великою фізичною силою – вправний атлет, перший у кулачному бою і бігу.

Він любить свою Батьківщину – Ітаку, понад усе прагне повернутися на рідну землю, до своєї дружини Пенелопи і сина Телемаха. При цьому він виявляє неабияку силу духу під час подолання численних спокус, що чекали на нього по дорозі до дому. Так, найбільшою, спокусою Одиссею була прекрасна німфа Каліпсо, яка палко покохала його і пропонувала все, про що, здавалось би, тільки могла мріяти людина – безсмертя, вічну красу, молодість, владу та багатство. Сім років Одиссей перебував на її острові, але лише примус, а не розкішне життя тримали його там. Як тільки боги Олімпу наказали Каліпсо відпустити Одиссея, той одразу ж покинув острів, і жодні пропонувані Каліпсо життєві блага не могли зупинити його.

Тим паче Одиссея не могла спинити й інша спокуса, що чекала на нього на острові лотофагів. Місцеві жителі

запропонували його супутникам солодкого лотосу, поївши якого людина забувала про батьківщину і прогнула одного – залишитися на цьому острові. Одіссей полишив острів лотофагів і силоміць забрав своїх товаришів, що, поївши лотоса, не хотіли вже повертатися на Ітаку.

Любов до рідного краю у Одіссея була настільки великою, що не лише неймовірні спокуси не могли завадити його прагненню повернутися додому, а й невимовні жахи й небезпеки не зупиняли його. Адже заради того, щоб дізнатися пророцтво від провидця Тіресія про подальший шлях додому, Одіссей не побоявся навіть спуститися у царство мертвих. Цим він ще раз довів як свою безстрашність, так і велику відданість своїй Батьківщині та своїй родині.

Попри всі спокуси, головний герой поеми прагне повернутися до своєї родини та обов'язків. Це робить його архетипом вірності дому, роду та власній ідентичності.

Одіссеєві ще притаманні такі чесноти, як допитливість, турбота про своїх товаришів, дипломатичний хист. Допитливість, нестримне прагнення до пізнання нового була однією з ключових рис Одіссея. Він постійно прагнув до пізнання нового, не боявся запливати туди, куди не ступала нога інших, аби побачити, як живуть інші народи, їхні звичаї та чудеса. У печері Поліфема, навіть усвідомлюючи небезпеку при зустрічі з велетнем-циклопом, Одіссей не послухав товаришів і прийняв рішення чекати на повернення циклопа – йому дуже хотілося побачити його та поспілкуватися з ним.

Одіссей завжди піклувався про своїх товаришів-супутників. Зокрема, він урятував їх на острові Кірки, домігшись у чарівниці повернення їм людської подоби, рятував у багатьох інших ситуаціях за допомогою своєї мудрості, обачності та розважності. Коли не вдавалося

вберегти життя всім (як було в печері у циклопа чи між Скільою і Харибдою), то він знаходив найменш небезпечний з усіх можливих варіантів вихід, зберігаючи життя більшості своїх супутників.

Дипломатичний хист не раз ставав у нагоді Одиссеєві у складних ситуаціях. Так було, наприклад, при зустрічі Одиссея з царівною Навсікаєю, яку Одиссей підкорив своїм красномовством та розумом і так отримав від неї допомогу.

Також Одиссей – розумний воєначальний, який дуже багато зробив для перемоги греків у Троянській війні. Чи не найбільшим серед усіх грецьких героїв був його внесок у цю перемогу. Адже з самого початку саме Одиссеєві належить ідея зв'язування наречених прекрасної Єлени клятвою допомоги її обранцю. Бо багато героїв сваталося до прекрасної Єлени і її батько Тіндарей був у розгубленості, оскільки боявся образити відмовою когось із них – це могло б призвести до війни. І тоді Одиссей запропонував мудре вирішення проблеми: попросити всіх претендентів присягнути, що вони у разі біди прийдуть на допомогу тому, кого обере прекрасна Єлена.

І мудрість Одиссея ще багато раз ставала у нагоді грецькому війську. Так, саме завдяки Одиссеєві вдалося залучити до походу Ахілла – наймогутнішого з грецьких воїнів, без якого грекам не було суджено взяти Трою. Мати Ахілла, богиня Фетіда, знаючи, що його її сину загрожує загибель під стінами Трої, сховала його, переодягненого у жіночий одяг, у палаці царя Лікомеда серед царівен. І мудрий Одиссей, зайшовши з Діамедом під виглядом купців до палацу, виявив Ахілла, коли той, на відміну від справжніх царівен, дивився не на розкладені прикраси, а лише на зброю, а потім, ухопивши меч, приготувався відбивати удаваний супутниками Одиссея напад на палац Лікомеда.

Мудрість і далекоглядність Одіссея чимало допомагали грекам під час тривалої облоги. Коли ж, після десяти років, все ще не вдавалося взяти Трою, саме Одіссей придумав, як захопити місто. Саме за його порадою греки побудувати дерев'яного коня, де сховалися найсильніші герої, в тому числі й Одіссей. Решта війська сіла на кораблі й відпливла, а натомість оставили одного воїна, що, навмисно здавшись у полон, повідомив троянцям, нібито дерев'яний кінь – то дар богині Афіни, і тому його слід забрати до міста. Троянці повірили засланому греку й занесли велетенського дерев'яного коня в місто. Коли настала ніч, воїни, що були в дерев'яному коні, вибралися назовні і, перебивши сторожу, відкрили ворота. Грецькі ж кораблі повернулися назад, і крізь розчинені ворота у місто увійшло грецьке військо і захопило його. Тобто, саме завдяки Одіссеєвій кмітливості грекам нарешті вдалося взяти неприступну Трою.

Мудрість Одіссея нерозривно пов'язана з іншою його рисою – хитрістю, тож недарма у творі Гомера Одіссей називається хитромудрим. Адже перемога над троянцями була отримана саме через те, що їх вдалося одурити й хитрістю завести військо греків до міста.

Одіссей, здебільшого, перемагає завдяки інтелекту, кмітливості та хитрощам. Він є прототипом героя, який використовує розум як основну зброю проти сил природи чи ворогів, на боці який перевага.

Ця хитромудрість не раз рятувала життя Одіссеєві та його супутникам і після взяття Трої, під час повернення додому. Одним з найяскравіших виявів цієї риси Одіссея став епізод з циклопом Поліфемом, у бесіді з яким Одіссей уміло приховував свою ненависть до потвори, що вбивала його товаришів, і навіть пригостив циклопа вином. А після того, коли Поліфем заснув, Одіссей увіткнув заточену

колоду в єдине око циклопа і таким чином позбавив того зору. До того ж він завбачливо назвався циклоповим іменем Ніхто, що врятувало греків.

Хитрість Одиссея в більшості випадків виглядає цілком виправданою: його обман та підступна поведінка були спрямовані проти ворогів, завдяки хитрості вдалося нарешті перемогти троянців, вирватися зі смертельної небезпеки у печері циклопа-людоджера Поліфема тощо. І такі прояви цієї риси Одиссея практично не впливають на позитивну складову його образу.

Слід зазначити, що хитрість або хитромудрість належать до стрижневих рис характеру Одиссея. Він – єдиний герой Греції, хитромудрість якого є його другим «Я». І це не випадково з огляду на родовід Одиссея. Адже його батьками були цар Ітаки, син Аркесія Лаерт і Антіклея – дочка Автоліка. Автолік же був надзвичайно хитрий та спритний злодій і розбійник. Згідно міфів, він володів умінням перевтілюватися і набувати будь-якого образу, міг робити предмети невидимими або змінювати їх до невпізнання. Ці вміння Автолік отримав від свого батька, бога Гермеса. Гермес же був досить неоднозначним божеством. З одного боку він – посланець Зевса, що миттєво переноситься з Олімпу в найвіддаленіші куточки світу на своїх крилатих сандалях і виконує повеління Громовежця, є богом-покровителем мандрівників та торговців, який обдарував людей винаходами мір, чисел та азбуки. Але одночасно Гермес – бог спритності й обману, бог-покровитель злодіїв. Це він одного разу жартома викрав у Зевса його скіпетр, у Посейдона – тризубець, в Аполлона – золоті стріли і лук, а в Ареса – меч (Кун, 2002).

Отже, Одиссей – внук злодія Автоліка та правнук бога обману, покровителя злодіїв Гермеса. Обидва предки відзначалися надзвичайною хитрістю, при чому

використовували її далеко не завжди з благородних мотивів. Подібно до Автоліка, Одіссея теж можна назвати майстром перевтілень. Так, одного разу він «спотворив собі обличчя ударами бича і, одягшись у лахміття, ніби жебрак, пішов у Трою, щоб вивідати все, що замишляють троянці» (Кун, 2002). Коли ж Одіссеї повернувся на Ітаку, то зайшов до свого будинку у вигляді звичайного жебрака (тут, правда, перевтілитися йому допомогла богиня Афіна).

Звісно, що не всі випадки хитрості й обману можуть бути виправданими високою метою: перемогою над спільним ворогом, рятуванням життя товаришам. Одіссеї зміг викрити Ахілла, чим зробив значний внесок у перемогу над троянцями, але водночас слід пригадати, що і сам Одіссеї не зовсім добровільно долучився до походу на Трою. Він тоді нещодавно одружився з Пенелопою, у нього народився син Телемах, і Одіссею страшенно не хотілося кидати сім'ю і їхати у тривалий похід. Аби уникнути цього, він удав із себе божевільного: орав поле, запрягши вола й осла, та сів сіль, але інший мудрий воїн Паламед одразу зрозумів хитрість Одіссея. Аби довести, що Одіссеї лише прикидається божевільним, він поклав його сина Телемаха на шляху плуга. Як не хотів Одіссеї уникнути походу, сином пожертвувати не міг, і так його було викрито, й Одіссеї змушений був приєднатися до походу. Відтоді Одіссеї затаїв образу на Паламеда й прагнув будь-що помститися йому. Одіссею випала така можливість, коли Паламед, бачачи, скільки достойних воїнів щоденно гине у цій війні, почав закликати греків припинити облогу Трої. Тоді Одіссеї підкинув у шатер Паламеда золото, а інших греків почав запевняти, що Паламед продався троянцям і саме тому кликає до припинення війни. Коли ж, за наполяганням Одіссея, провели обшук у шатрі Паламеда і знайшли підкинуте Одіссеєм золото, всі були переконані,

що Паламед – зрадник. Так, обмовлений через мстивість Одиссея Паламед загинув страшною смертю – був побитий камінням. І це цілком можна розглядати як умисне вбивство Одиссеєм ні в чому не повинного перед грецьким військом Паламеда, який, до того ж зробив багато користі грекам своїми мудрими порадами, що викликало у Одиссея відверту заздрість і стало ще одним мотивом до убивства.

Іншим прикладом вчинків, не гідних справжнього позитивного героя, може послугувати уривок розповіді самого Одиссея феакійцям та їхньому царю Алкіною про своє повернення з-під Трої:

«Відпливши з-під Трої з попутним вітром, – так почав оповідати Одиссей, – ми спокійно попливли безкраїм морем і нарешті досягли землі кіконів (міфічний народ). Ми оволоділи їхнім містом Ісмаром, винищили всіх жителів, захопили в полон жінок, а місто зруйнували» (Кун, 2002).

Такий вчинок Одиссея та його супутників стосовно місцевих жителів є жорстоким, варварським.

Отже, поряд з такими позитивними рисами, як мудрість, відвага, любов до своєї Вітчизни тощо, у Одиссея можемо виділити й однозначно негативні риси: заздрісність, підступність, жорстокість, здатність до вбивства.

Поглибить розуміння сутності образу Одиссея залучення до аналізу уведеного до наукового вжитку американським антропологом Полом Радіном архетипа трикстера, що був використаний ним як об'єкт наукового дослідження в сфері психоаналізу, а надалі поширився на літературознавство, теорію міфології тощо. Трикстер – це архаїчний персонаж міфології, що присутній майже у кожного народу світу. Він є амбівалентним, цей образ являє собою цілісну структуру, оскільки водночас поєднує як позитивне, так і негативне, що сприяє появі креативних або

руйнівних якостей (Турчина, 2023: 67). Трикстер (у міфах різних культур, втілений у Кролику, Вороні, Павуку та ін.) відрізняється лукавством, хитромудрістю, підступністю, жорстокістю, здатністю до трансформацій і перевтілень, він завжди одночасно творець і руйнівник, ошуканець і жертва обману (Петько, 2019: 42).

Слід зауважити, що ставлення до образу Одіссея в різні епохи суттєво відрізняється. Якщо розглядати епоху Античності – час появи цього образу, то Одісей тоді сприймався переважно як позитивний персонаж, один з найвеличніших грецьких героїв Троянського циклу. Він – уособлення відваги, символ безмежного прагнення людини пізнавати, образ, породжений досвідом колонізаторства давніх греків (Реутова, 2018: 138). Так, йому властиві певні недоліки, але вони є допустимими у героя з огляду на його богообраність (Одісей – улюбленець богині Афін), і позитивні риси героя, на думку представників античного світогляду, повністю перекривали його слабкості. Мандрі Одіссея надихали давніх греків до мореплавства, відкритті нових земель, до пізнання нового.

Зовсім інше сприйняття образу Одіссея спостерігається уже в наступну епоху – добу Середньовіччя, коли панували християнські традиції й величезного значення набуло поняття гріха. З погляду християнської моралі багато вчинків Одіссея є далеко не благочестивими, і загалом цей образ уже сприймається як більше негативний, ніж позитивний. Підтвердженням цьому є «Божественна комедія» Данте Аліг'єрі, де у восьмому колі пекла відбувається зустріч Данте і Вергілія з Одісеєм-Уліссом, точніше – вони побачили вогняний стовп, у якому зазнавав вічних мук герой гомерівських поем. Для Данте як християнина обман і підступність є великим гріхом, так само як такі риси Одіссея як гордота,

честолюбство, зневага до традицій, до табу, самовпевненість, авантюризм, втягування у небезпечний захід довірливих тощо (Рогозинський, 2006).

Висновки

Отже, образ Одиссея є досить складним та багатограним, його сприйняття варіюється залежно від морально-етичних поглядів представників різних епох та культур.

Одіссеї є першим у світовій літературі прикладом людини, яка не завжди підкоряється фатуму, а сама формує свою долю. Він обирає шлях виживання та повернення. Його етика – це етика прагматизму. Він доводить, що розум є вищою за фізичну агресію формою людської гідності. Таким чином він вказує шлях переходу античного суспільства від епохи постійних війн до епохи пізнання світу та дипломатії.

Найвищим етичним актом у поемі є відмова Одиссея від безсмертя та вічної юності, запропонованих німфою Каліпсо, що засвідчує його свідомий вибір на користь людської природи з усіма її стражданнями, старінням та смертю. Одіссеї обирає реальну Ітаку замість міфічного раю, що робить його образ глибоко гуманістичним. Справжня цінність життя полягає не в божественному спокої, а в родинних зв'язках, пам'яті роду, вірності своїй землі. Він єдиний, хто повертається. Етика його відповідальності полягає у прийнятті таких непопулярних рішень, як втрата шести воїнів заради порятунку всіх інших. Це робить його образ трагічним. Мудрість дала йому силу йти далі, але не врятувала від болю втрат.

Одіссеї – це прототип «нової людини», яка покладається на власний досвід, критичне мислення та незламну волю. Він перетворює своє життя на шлях самопізнання, де головною перемогою є не підкорення

інших, а повернення до самого себе. Імовірно, це є однією з причин вічності цього образу.

Конфлікт інтересів. Автор декларує, що не має конфлікту інтересів.

Політика використання III. Автор декларує, що не використовував III в процесі цього дослідження.

Література

Кун, М. (2002). *Легенди і міфи Стародавньої Греції*.
Узято 3
<https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3449&page=43>

Петько, Л. (2019). Лінгвосоціокультурний підхід у вивченні англomовної новорічної пісні «Jingle bells». *Topical issues of pedagogy: Collective monograph*. Edizioni Magi, Roma, Italy (с. 31–57).

Реутова, М. (2018). Проблема неперервної ініціації в гомерівському епосі: Одисей як герой-трикстер. *Актуальні проблеми української літератури і фольклору*, 26, 133–142.

Рогозинський, В. (2006). Хто ж ти, Одиссею? Еволюція поглядів на античного героя. *Зарубіжна література в школах України*. Узято з <https://zl.kiev.ua/hto-zh-ty-odisseyu-evolyutsiya-poglyadiv-na-antychnogo-geroya/>

Турчина, М. (2023). Архетип трікстера та його інтерпретація в українській музичній культурі кінця XX ст. – початку XXI ст. (Дис. ... докт філософ. з культуролог.) Київ: НМАУ м. П. І. Чайковського. Узято з <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/Turchina-M.-Disertatsiya.pdf>

Якубовська, Н. (2002). Міфологічний образ Одисея в сучасній літературі (на матеріалі роману Ейвінда Юнсона

“Прибій і береги”). *Мова і культура*, 5, Т. IV, Ч.2, 179–187.
Узято з <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/6914>.

References

- Kun, M. (2002). *Lehendy i mify Starodavnoi Hretsii [Legends and myths of Ancient Greece]*. Retrieved from <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3449&page=43> [in Ukrainian].
- Petko, L. (2019). Linhvosotsiokulturnyi pidkhid u vyvchenni anhlomovnoi novorichnoi pisni «Jingle bells» [A sociolinguistic approach to the study of the English-language Christmas carol ‘Jingle Bells’]. *Topical issues of pedagogy: Collective monograph*. Edizioni Magi, Roma, Italy (c. 31–57) [in Ukrainian].
- Reutova, M. (2019). Problema neperervnoi initiatsii v homerivskomu eposi: Odissei yak heroï-trykster [The Problem of Continuous Initiation in the Homeric Epic: Odysseus as a Trickster Hero]. *Aktualni problemy ukraïnskoï literatury i folkloru – Actual problems of Ukrainian literature and folklore*, 26, 133–142 [in Ukrainian].
- Rohozynskyi, V. (2006). Khto zh ty, Odisseiu? Evoliutsiia pohliadiv na antychnoho heroïa [Who are you, Odysseus? The evolution of views on the ancient hero]. *Zarubizhna literatura v shkolakh Ukrainy – Foreign Literature in Ukrainian Schools*. Retrieved from <https://zl.kiev.ua/hto-zh-ty-odisseyu-evolyutsiya-poglyadiv-na-antychnogo-geroya/> [in Ukrainian].
- Turchyna, M. (2023). Arkhetyp triksterâ ta yoho interpretatsiia v ukraïnskii muzychnii kulturi kintsia XX st. – pochatku XXI st. [The archetype of the trickster and its interpretation in the Ukrainian musical culture of the late twentieth and early twenty-first century.] *PhD thesis*. NMAU m.

P. I. Chaikovskoho. Retrieved from <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/Turchina-M.-Disertatsiya.pdf> [in Ukrainian].

Yakubovska, N. (2002). Mifolohichnyi obraz Odisseia v suchasni literaturi (na material romanu Eivinda Yunsona "Prybii i berehy") [The mythological figure of Odysseus in modern literature (based on Eyvind Jonsson's novel 'The Shore and the Waves')]. *Mova i kultura – Language and Culture*, 5, Vol. IV, Part 2, 179–187. Retrieved from <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/6914> [in Ukrainian].

Рукопис статті отримано 14 квітня 2026 року

Рукопис статті прорецензовано 18 квітня 2026 року

Рукопис затверджено до публікації 21 квітня 2026 року

Інформація про автора

Орехов Валерій Володимирович, кандидат філологічних наук, доцент кафедри правових та інформаційних технологій Хмельницького Інституту соціальних технологій Університету «Україна»

E-mail: oriehov@gmail.com

Orcid: <https://orcid.org/0009-0002-5305-438X>

Oriekhov Valerii Volodymyrovych, PhD in Philology, Associate Professor, Department of Legal and Information Technologies, Khmelnytskyi Institute of Social Technologies of University «Ukraine»

E-mail: oriehov@gmail.com

Orcid: <https://orcid.org/0009-0002-5305-438X>